

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ
INTERNET:

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
<http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/171/99

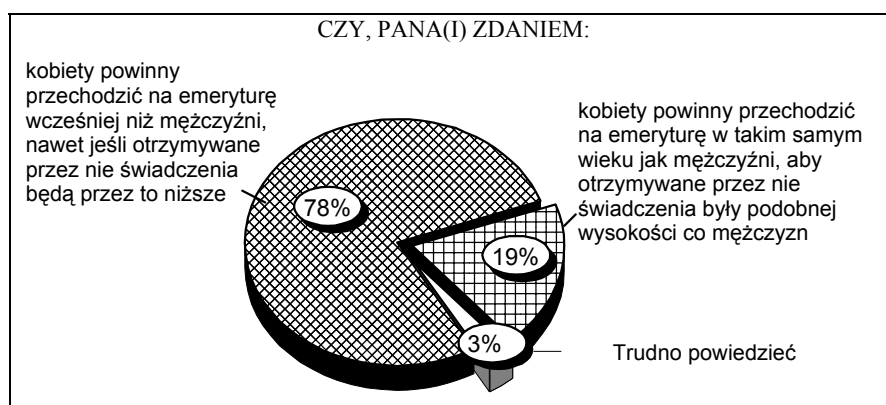
OPINIE O WIEKU EMERYTALNYM KOBIET I MĘŻCZYŹN

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LISTOPAD '99

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- Z odpowiedzi na pytanie, w jakim wieku kobiety, a w jakim mężczyźni powinni przechodzić na emeryturę wynika, iż Polacy chcieliby wcześniej uzyskiwać prawo do pobierania świadczeń emerytalnych, niż zakładają to przepisy ustawowe, oraz że akceptują zróżnicowanie wieku emerytalnego ze względu na płeć. Najczęstsze propozycje ankietowanych dotyczące wieku emerytalnego - zarówno w przypadku kobiet, jak i mężczyzn - były niższe o 5 lat w stosunku do obowiązujących rozwiązań. Zdecydowana większość (85%) opowiada się za umożliwieniem kobietom przechodzenia na emeryturę w wieku 55 lat. W przypadku mężczyzn przeważający odsetek badanych (51%) uważa, że powinni oni pracować do 60 roku życia, a jedna trzecia (34%) sądzi, że jeszcze pięć lat krócej (do 55 roku życia).
- Polacy niemal powszechnie podzielają pogląd, że wcześniejsze nabywanie przez kobiety uprawnień emerytalnych jest sprawiedliwe (85%). W opinii zdecydowanej większości ankietowanych niższy wiek emerytalny jest przywilejem (86%), a nie dyskryminacją kobiet (4%).
- Większość badanych uważa, że kobiety powinny przechodzić na emeryturę wcześniej niż mężczyźni, nawet jeśli w przyszłości ich świadczenia emerytalne będą niższe niż mężczyzn.

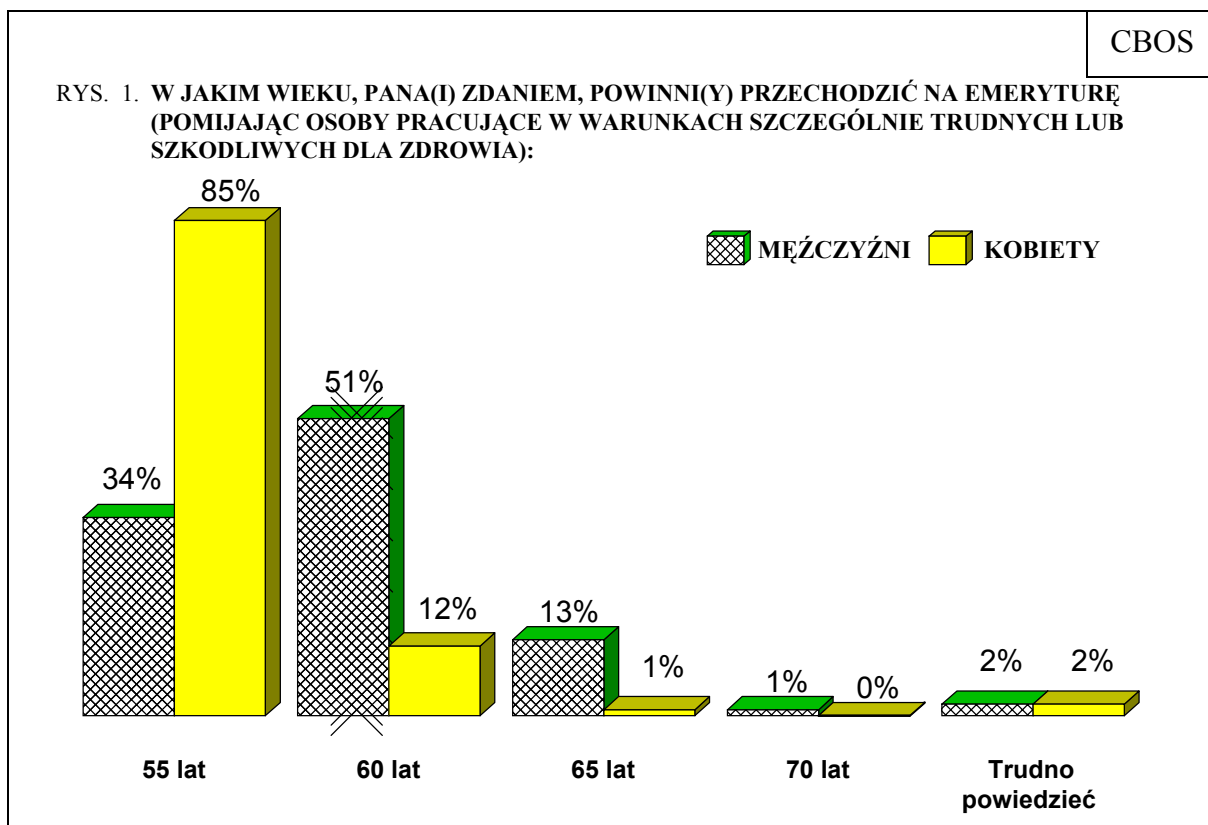

W obowiązującym od tego roku nowym systemie emerytalnym zmianie uległa zasada naliczania świadczeń emerytalnych. Wysokość przyszłej emerytury w ścisły sposób powiązana została z wielkością wpłacanych składek, stażem pracy oraz przewidywanym okresem pobierania świadczeń. W związku z tymi zmianami kwestia zróżnicowania wieku emerytalnego dla kobiet i mężczyzn zyskała nowy bardzo konkretny wymiar. Krótszy staż pracy i dłuższa perspektywa pobierania emerytury oznacza uzyskiwanie w przyszłości niższych świadczeń emerytalnych. W tej sytuacji niektóre środowiska postulują zrównanie wieku emerytalnego dla obu płci. Czy jednak ich propozycje mogą obecnie liczyć na duży oddźwięk społeczny? Czy w opinii społecznej niższy wiek emerytalny jest przywilejem czy też raczej dyskryminacją kobiet? Kwestie wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn poruszyliśmy w październikowym sondażu¹.

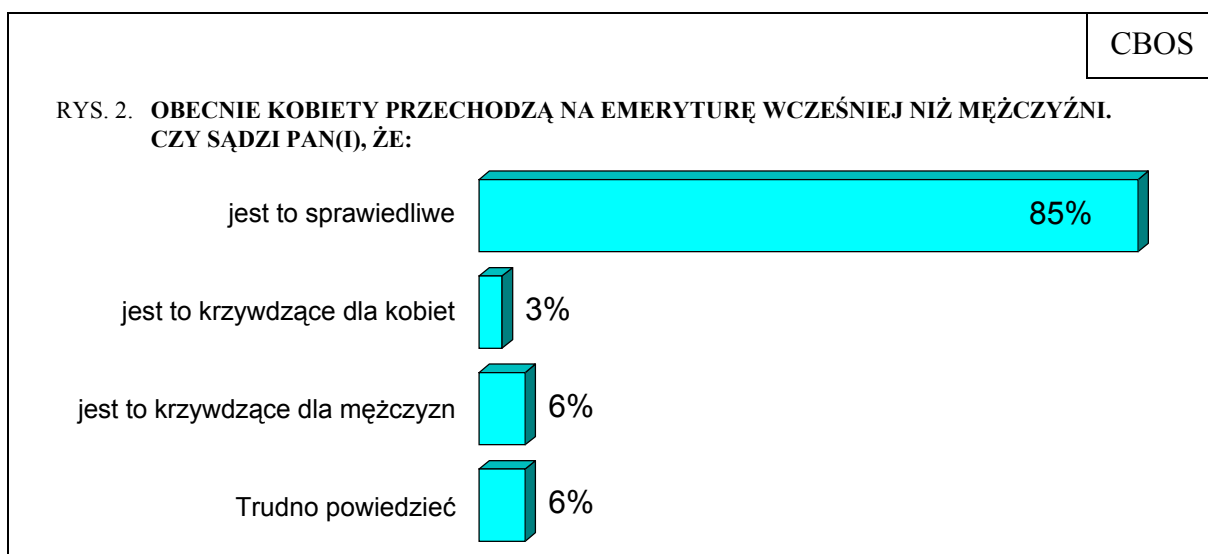
Z odpowiedzi na pytanie, w jakim wieku kobiety, a w jakim mężczyźni powinni przechodzić na emeryturę wynika, iż Polacy chcieliby wcześniej uzyskiwać prawo do pobierania świadczeń emerytalnych, niż zakładają to przepisy ustawowe, oraz że akceptują zróżnicowanie wieku emerytalnego ze względu na płeć. Najczęstsze propozycje badanych dotyczące wieku emerytalnego - zarówno w przypadku kobiet, jak i mężczyzn - były niższe o 5 lat w stosunku do obowiązujących rozwiązań. Zdecydowana większość respondentów (85%) opowiada się za tym, aby umożliwić kobietom przechodzenie na emeryturę w wieku 55 lat. Mniej jednomyślne są opinie badanych na temat wieku emerytalnego mężczyzn. Przeważający odsetek (51%) uważa, że powinni oni pracować do 60 roku życia, a jedna trzecia (34%) sądzi, że jeszcze pięć lat krócej (do 55 roku życia).

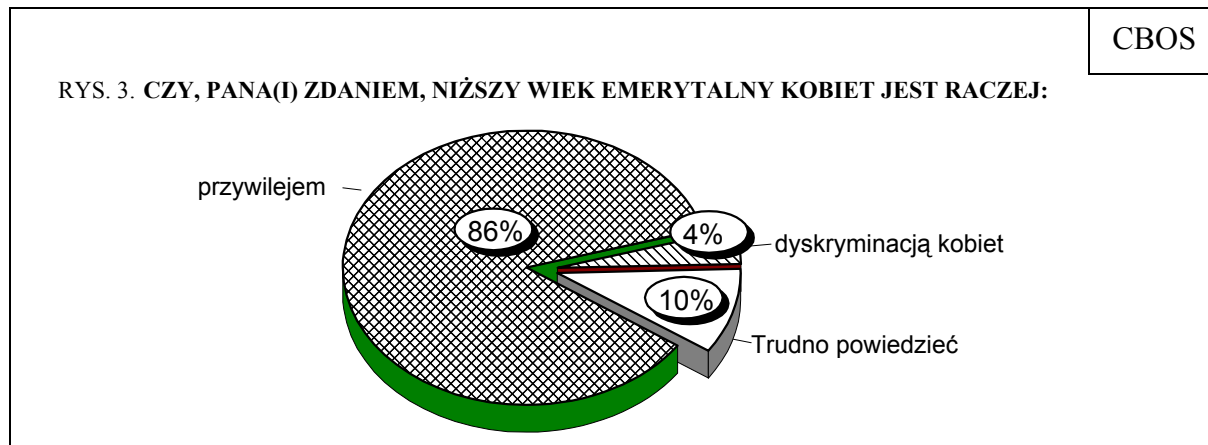
¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (113), 5-11 października ‘99, reprezentatywna próba losowo-adresowa dorosłej ludności Polski (N=1111).

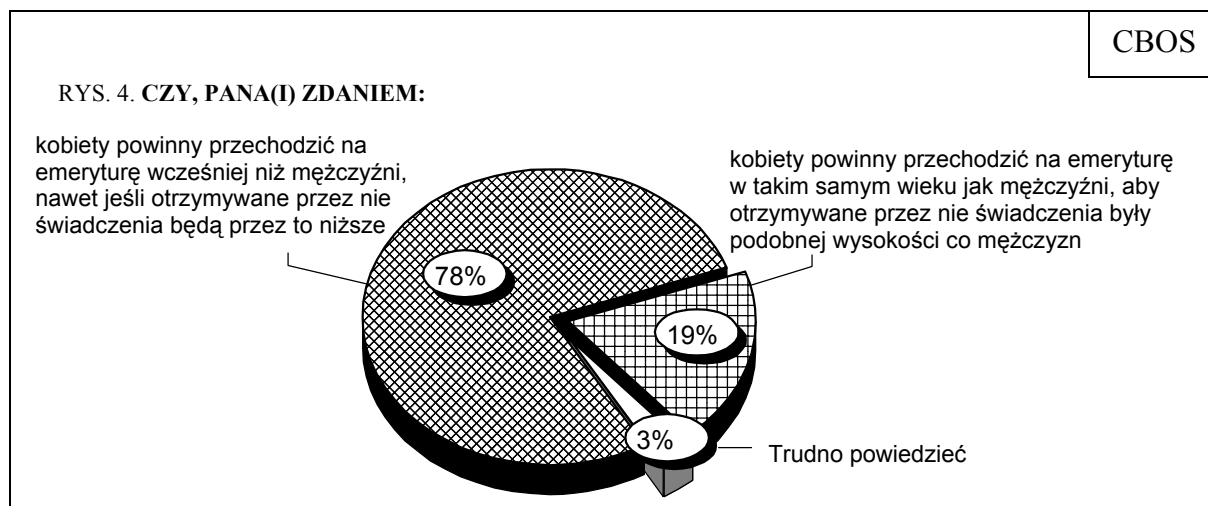
Ankietowani niemal powszechnie podzielają przekonanie, że wcześniejsze uzyskiwanie przez kobiety uprawnień emerytalnych jest sprawiedliwe. Pozostali częściej skłonni są uznać to rozwiązanie za krzywdzące dla mężczyzn niż dla kobiet.

Zdecydowana większość ankietowanych uważa, że niższy wiek emerytalny jest raczej przywilejem niż dyskryminacją kobiet. Tylko nieliczni postrzegają to jako przejaw nierównego ich traktowania.

Brak dostatecznej wiedzy o zasadach funkcjonowania nowego systemu emerytalnego, w którym wielkość świadczeń emerytalnych zależy m. in. od stażu pracy, a więc wieku przejścia na emeryturę, może być jednym z czynników wpływających na wysoką aprobatę zróżnicowania wieku emerytalnego ze względu na płeć. Dlatego też zapytaliśmy respondentów, czy popierają to rozwiązanie, nawet jeśli świadczenia emerytalne kobiet będą przez to niższe niż mężczyzn. Nawet po uwzględnieniu finansowego aspektu niższego wieku emerytalnego kobiet zdecydowana większość ankietowanych (78%) opowiada się za tym rozwiązaniem. Niemal jedna piąta zaś optuje za zrównaniem wieku emerytalnego obu płci, aby w ten sposób zapewnić kobietom uzyskiwanie wyższych świadczeń.

Akceptacja niższego wieku emerytalnego kobiet, również za cenę mniejszych świadczeń uzyskiwanych w przyszłości, wyraźnie przeważa we wszystkich grupach społeczno-demograficznych. Wyniki wskazują, że kryterium płci nie różnicuje istotnie opinii na ten temat. Wcześniejsze nabywanie przez kobiety uprawnień emerytalnych jako przywilej postrzega 87% mężczyzn i 84% kobiet. Podobnie zdecydowana większość mężczyzn i kobiet (odpowiednio 79% i 78%) opowiada się za tym rozwiązaniem, nawet jeśli wiąże się z nim niekorzystna dla kobiet dysproporcja w wysokości przyszłych świadczeń. O ile zróżnicowanie opinii w tej kwestii nie jest zgodne z podziałem ze względu na płeć, o tyle nie bez znaczenia jest pozycja społeczna jednostki wyznaczona przez wiek, miejsce zamieszkania i wykształcenie. Za zrównaniem wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn oraz zmniejszeniem różnic w wysokości otrzymywanych przez nich świadczeń najczęściej opowiadają się ludzie młodzi - do 24 roku życia, mieszkańcy największych miast, liczących ponad 500 tys. ludności oraz badani z wyższym wykształceniem (blisko co trzeci ankietowany z każdej z tych kategorii). Najczęściej jednak postulaty te skłonni są poprzeć uczniowie i studenci (36%).

Pełniejszy obraz społecznego zróżnicowania poglądów na temat wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn można uzyskać analizując opinie w tej kwestii w poszczególnych kategoriach wyróżnionych ze względu na wiek, miejsce zamieszkania oraz wykształcenie - odrębnie dla obu płci.

Tabela 1

Mężczyźni	Czy, Pana(i) zdaniem:		
	kobiety powinny przechodzić na emeryturę wcześniej niż mężczyźni, nawet jeśli otrzymywane przez nie świadczenia będą przez to niższe	kobiety powinny przechodzić na emeryturę w takim samym wieku jak mężczyźni, aby otrzymywane przez nie świadczenia były podobnej wysokości co mężczyzn	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Wiek			
Od 18 do 24 lat	67	31	3
25-34	76	24	0
35-44	82	16	1
45-54	87	14	0
55-64	80	15	4
65 lat i więcej	80	14	6

Tabela 2

Kobiety	Czy, Pana(i) zdaniem:		
	kobiety powinny przechodzić na emeryturę wcześniej niż mężczyźni, nawet jeśli otrzymywane przez nie świadczenia będą przez to niższe	kobiety powinny przechodzić na emeryturę w takim samym wieku jak mężczyźni, aby otrzymywane przez nie świadczenia były podobnej wysokości co mężczyźni	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Wiek			
Od 18 do 24 lat	68	32	1
25-34	73	24	3
35-44	74	22	4
45-54	83	14	3
55-64	81	11	9
65 lat i więcej	85	8	7

Tabela 3

Mężczyźni	Czy, Pana(i) zdaniem:		
	kobiety powinny przechodzić na emeryturę wcześniej niż mężczyźni, nawet jeśli otrzymywane przez nie świadczenia będą przez to niższe	kobiety powinny przechodzić na emeryturę w takim samym wieku jak mężczyźni, aby otrzymywane przez nie świadczenia były podobnej wysokości co mężczyźni	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Wykształcenie			
Podstawowe	85	13	2
Zasadnicze zawodowe	83	17	0
Średnie	75	21	4
Wyższe	61	37	2

Tabela 4

Kobiety	Czy, Pana(i) zdaniem:		
	kobiety powinny przechodzić na emeryturę wcześniej niż mężczyźni, nawet jeśli otrzymywane przez nie świadczenia będą przez to niższe	kobiety powinny przechodzić na emeryturę w takim samym wieku jak mężczyźni, aby otrzymywane przez nie świadczenia były podobnej wysokości co mężczyźni	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Wykształcenie			
Podstawowe	81	13	6
Zasadnicze zawodowe	80	17	3
Średnie	73	22	4
Wyższe	76	23	1

Tabela 5

Mężczyźni	Czy, Pana(i) zdaniem:		
	kobiety powinny przechodzić na emeryturę wcześniej niż mężczyźni, nawet jeśli otrzymywane przez nie świadczenia będą przez to niższe	kobiety powinny przechodzić na emeryturę w takim samym wieku jak mężczyźni, aby otrzymywane przez nie świadczenia były podobnej wysokości co mężczyźni	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Miejsce zamieszkania			
Wieś	82	16	2
Miasto do 20 tys. mieszkańców	93	7	0
- od 21 do 100 tys.	77	23	0
- od 101 do 500 tys.	81	14	6
- powyżej 500 tys.	56	41	2

Tabela 6

Kobiety	Czy, Pana(i) zdaniem:		
	kobiety powinny przechodzić na emeryturę wcześniej niż mężczyźni, nawet jeśli otrzymywane przez nie świadczenia będą przez to niższe	kobiety powinny przechodzić na emeryturę w takim samym wieku jak mężczyźni, aby otrzymywane przez nie świadczenia były podobnej wysokości co mężczyźni	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Miejsce zamieszkania			
Wieś	77	18	5
Miasto do 20 tys. mieszkańców	83	13	4
- od 21 do 100 tys.	74	20	5
- od 101 do 500 tys.	81	15	4
- powyżej 500 tys.	74	24	2

Wpływ wieku na opinie na ten temat widoczny jest zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn. W przypadku badanych obojga płci młodszy wiek sprzyja poparciu dla zrównania wieku emerytalnego i zmniejszenia dysproporcji w uzyskiwanych świadczeniach. Niejednakowe jest natomiast znaczenie wykształcenia i miejsca zamieszkania w grupie kobiet

i mężczyzn. Ani wykształcenie, ani miejsce zamieszkania nie różnicują w sposób istotny statystycznie opinii w tej kwestii wśród kobiet, natomiast różnice takie widoczne są wśród mężczyzn. Największymi zwolennikami zrównania wieku emerytalnego obu płci i zredukowania dysproporcji w świadczeniach emerytalnych są, co może zaskakiwać, mężczyźni mieszkający w największych miastach oraz mężczyźni legitymujący się wyższym wykształceniem. Dla porównania - rozwiązanie to skłonnych byłoby poprzez 41% mężczyzn i 24% kobiet mieszkających w miastach liczących ponad pół miliona ludności oraz 37% mężczyzn i 23% kobiet z wyższym wykształceniem.

Opracowała

Beata ROGUSKA

A N E K S

Tabela 1. Obecnie kobiety przechodzą na emeryturę wcześniej niż mężczyźni. Czy sądzi Pan(i), że: 1 - jest to sprawiedliwe; 2 - jest to krzywdzące dla kobiet; 3 - jest to krzywdzące dla mężczyzn (%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	85	3	6	6	1111
Płeć					
Mężczyźni	83	4	7	6	527
Kobiety	86	3	5	6	584
Wiek					
18-24 lat	82	3	9	6	159
25-34	85	4	5	6	196
35-44	84	3	8	6	225
45-54	85	2	7	5	209
55-64	84	7	2	8	132
65 lat i więcej	89	2	3	5	190
Miejsce zamieszkania					
Wieś	87	1	6	6	410
Miasto do 20 tys.	86	2	4	7	122
20 - 100 tys.	84	7	6	3	243
101 - 500 tys.	86	4	4	6	188
501 tys. i więcej mieszk.	79	4	9	7	149
Wykształcenie					
Podstawowe	86	4	3	7	347
Zasadnicze zawodowe	87	2	7	5	295
Średnie	85	3	6	6	361
Wyższe	77	6	11	6	108
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	81	3	10	6	81
Prac. umysł. niż. szczebla	80	4	7	8	101
Pracownicy fiz.- umysł.	87	2	4	8	88
Robotnicy wykwalifikowani	89	5	5	1	115
Robotnicy niewykwalifik.	92	1	7	0	55
Rolnicy	78	2	4	15	56
Pracujący na własny rach.	87	2	9	2	43
Bierni zawodowo					
Renciści	84	4	6	6	128
Emeryci	89	4	2	5	218
Uczniowie i studenci	82	2	9	8	77
Bezrobotni	85	5	5	6	89
Gospodynie domowe i inni	76	0	14	10	59
Pracuje w:					
sferze budżetowej	80	2	7	11	124
sekt. państw./publicznym	91	3	5	1	94
sp. własc. pryw. i państwa	82	4	8	6	89
sekt. pryw. poza rolnict.	87	3	8	2	186
prywatnym gosp. rolnym	82	3	4	11	76
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	86	4	4	6	170
276 - 399	86	2	9	4	123
400 - 549	90	3	4	4	240
550 - 799	86	4	5	4	170
Powyżej 799 zł	84	5	6	5	175
Ocena własnych war. mater.					
Złe	83	4	5	8	362
Średnie	87	3	6	5	513
Dobre	83	4	8	5	236
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	85	4	1	10	79
Raz w tygodniu	85	4	5	6	592
1-2 razy w miesiącu	85	2	7	6	145
Kilka razy w roku	88	2	7	3	188
W ogóle nie uczestniczy	79	3	9	9	107
Poglądy polityczne					
Lewica	85	4	7	4	287
Centrum	86	3	6	5	336
Prawica	86	3	6	5	263
Trudno powiedzieć	82	2	4	12	221

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, niższy wiek emerytalny kobiet jest raczej:
(%)

	przywilejem	dyskryminacją kobiet	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	86	4	10	1111
Płeć				
Mężczyźni	87	3	10	527
Kobiety	84	5	10	584
Wiek				
18-24 lat	87	3	10	159
25-34	88	3	9	196
35-44	85	7	7	225
45-54	86	4	10	209
55-64	85	4	11	132
65 lat i więcej	82	4	14	190
Miejsce zamieszkania				
Wieś	85	4	11	410
Miasto do 20 tys.	84	2	14	122
20 - 100 tys.	89	5	6	243
101 - 500 tys.	87	4	9	188
501 tys.i więcej mieszk.	81	6	12	149
Wykształcenie				
Podstawowe	84	3	12	347
Zasadnicze zawodowe	87	4	9	295
Średnie	87	4	9	361
Wyższe	81	9	10	108
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier.,inteligencja	86	7	7	81
Prac.umysł.niż.szczebła	90	2	8	101
Pracownicy fiz.- umysł.	85	3	12	88
Robotnicy wykwalifikowani	93	0	7	115
Robotnicy niewykwalifik.	88	2	10	55
Rolnicy	81	4	15	56
Pracujący na własny rach.	89	2	10	43
Bierni zawodowo				
Renciści	79	6	14	128
Emeryci	83	5	13	218
Uczniowie i studenci	91	0	9	77
Bezrobotni	86	6	8	89
Gospodynie domowe i inni	81	16	4	59
Pracuje w:				
sferze budżetowej	87	5	8	124
sekt. państw.,publicznym	92	3	6	94
sp. właśc. pryw. i państwa	84	3	13	89
sekt. pryw. poza rolnict.	90	3	7	186
prywatnym gosp. rolnym	80	2	17	76
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	86	4	10	170
276 - 399	92	4	4	123
400 - 549	85	4	11	240
550 - 799	89	2	9	170
Powyżej 799 zł	88	7	6	175
Ocena własnych war. mater.				
Złe	84	4	12	362
Średnie	88	4	8	513
Dobre	85	5	10	236
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	86	6	9	79
Raz w tygodniu	87	3	10	592
1-2 razy w miesiącu	84	6	10	145
Kilka razy w roku	89	4	7	188
W ogóle nie uczestniczy	75	8	17	107
Poglądy polityczne				
Lewica	85	6	9	287
Centrum	87	4	9	336
Prawica	91	2	8	263
Trudno powiedzieć	79	6	16	221

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem: 1 - kobiety powinny przechodzić na emeryturę wcześniej niż mężczyźni, nawet jeśli otrzymywane przez nie świadczenia będą przez to niższe; 2 - kobiety powinny przechodzić na emeryturę w takim samym wieku jak mężczyźni, aby otrzymywane przez nie świadczenia były podobnej wysokości co mężczyźni (%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	78	19	3	1111
Płeć				
Mężczyźni	79	19	2	527
Kobiety	78	18	4	584
Wiek				
18-24 lat	67	31	2	159
25-34	74	24	1	196
35-44	78	19	3	225
45-54	85	14	1	209
55-64	80	13	6	132
65 lat i więcej	83	11	7	190
Miejsce zamieszkania				
Wieś	80	17	4	410
Miasto do 20 tys.	88	10	2	122
20 - 100 tys.	76	22	3	243
101 - 500 tys.	81	14	5	188
501 tys. i więcej mieszk.	67	31	2	149
Wykształcenie				
Podstawowe	83	13	4	347
Zasadnicze zawodowe	82	17	1	295
Średnie	74	22	4	361
Wyższe	69	30	1	108
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier. i inteligencja	78	21	1	81
Prac. umysł. niż. szczebla	70	28	2	101
Pracownicy fiz.- umysł.	78	19	3	88
Robotnicy wykwalifikowani	85	15	0	115
Robotnicy niewykwalifik.	86	14	0	55
Rolnicy	80	16	3	56
Pracujący na własny rach.	76	21	3	43
Bierni zawodowo				
Renciści	80	13	8	128
Emeryci	84	10	5	218
Uczniowie i studenci	61	36	3	77
Bezrobotni	72	26	3	89
Gospodynie domowe i inni	78	21	1	59
Pracuje w:				
sferze budżetowej	77	21	2	124
sekt. państw., publicznym	86	14	0	94
sp. właśc. pryw. i państwa	75	23	2	89
sekt. pryw. poza rolnict.	76	22	2	186
prywatnym gosp. rolnym	77	17	6	76
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	78	19	3	170
276 - 399	74	23	3	123
400 - 549	83	15	2	240
550 - 799	80	18	2	170
Powyżej 799 zł	76	21	3	175
Ocena własnych war. mater.				
Złe	77	19	4	362
Średnie	81	16	3	513
Dobre	74	23	3	236
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	79	19	2	79
Raz w tygodniu	79	17	3	592
1-2 razy w miesiącu	75	23	2	145
Kilka razy w roku	79	17	4	188
W ogóle nie uczestniczy	75	22	3	107
Poglądy polityczne				
Lewica	79	18	3	287
Centrum	78	19	3	336
Prawica	76	22	2	263
Trudno powiedzieć	79	15	6	221